

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Leto XXVIII. - Štev. 8

TRST - 28. maja 1976

150 lir

Od 12. do 14. junija
festival Dela
v Dolini

Glas za KPI za koristno spremembo razmerja sil v novem parlamentu

Za vsako vreme se najdejo krokarji. Tako se tudi pred volitvami oglašajo ljudje, ki prerokujejo katastrofe in ne vemo še kaj, če bi "komunisti zmagali". Tu so razlike v odtenkih od krokarja do krokarja nepomembne, čeprav dopuščajo eni samo beg kapitalov v tujino in torej gospodarsko krizo, drugi pa celo koncentracijska taborišča ali "črne liste". Neumnosti ne manjka, kakor je tudi cerkvi le s težavo uspelo skriti pod plaščem teološkega razglabljanja nov "lov na čarovnice", tokrat proti katoličanom, ki so sklenili, da kandidirajo na listah KPI kot neodvisni.

To miganje, to razburjanje v krogih, ki se doslej niso zgražali za vsakodnevne škandale, krizo, beg kapitalov, davčne utaje, korupcijo, ki izpočinjujejo mozaik tistega, kar smo s kratkim stavkom imenovali "način vladanja krščanske demokracije", to miganje, pravimo, dokazuje samo, da bodo volitve 20. junija pomembne in da gre tokrat za nekaj važnega.

Odgovoriti pa moramo vsekakor na prvi "strah", ki je - kot pravi slovenska rečenica - na sredi votel, okoli pa ga ni nič -. Kdo bo zmagal 20. junija? Ker bomo imeli demokratične volitve tega zaenkrat ne vemo. Domnevamo pa lahko, da je italijansko ljudstvo tolikanj zrelo, da bo spet, kot pred letom dni, potisnilo proti levi os odločanja italijanske politike. Skratka, skoraj prepričani smo, da bomo komunisti in ostale stranke napredne levice povečali število glasov in svojih predstavnikov v zbornicah parlamenta. Upamo tudi, da bo doslej ohola krščanska demokracija izgubila dobršen del zaupanja med ljudstvom in zasedla v parlamentu znatno manjši, pa vendar še vedno pomemben, prostor.

Kakšne so lahko posledice takega rezultata, za katerega se komunisti borimo? Revolucija, morda? Nikakor. Pač pa politični zasuk v italijanski politiki zadnjih 30 let. Kajti Italija potrebuje nove svežine, novih sil na krmilu države. Predvsem pa ji je potrebna večja doza demokracije, ki je ni mogoče primerjati z doslej izključno in integralistično vodilno vlogo krščanske demokracije, ki je svoje

(Nadaljevanje na 8. strani)

Kandidati KPI

Kandidati za poslansko zbornico
XXXII. okrožje - Trst

- CUFFARO Antonino**
član centralnega komiteja KPI,
inženir, deželni tajnik
- CAMPAGNA Vincenzo**
delavec v Arzenalu Sv. Marka,
tajnik sekcije KPI v Miljah
- SPETIČ Stojan**
časnikar "Primorskega dnevnika",
občinski svetovalec KPI v Trstu
- TAMBURLINI Giorgio**
zdravnik, svetovalec deželne usta-
nove za bolnišnice

XI okrožje - Videm, Belluno, Gorica,
Pordenone

- CUFFARO Antonino**
član centralnega komiteja KPI,
inženir, deželni tajnik
- BARACETTI Arnaldo**
publicist, deželni podtajnik KPI
- BRATINA Ivan**
Slovenec, profesor na tehniškem
zavodu "Fermi" v Gorici
- COLOMBA Giulio**
profesor na srednji šoli v Tolmeču,
župan občine Bordano
- DE TOFFOL Sandro**
tajnik federacije KPI v Bellunu
- MANIACCO Tito**
pisatelj, osnovnošolski učitelj, ob-
činski svetovalec v Spilimbergu
- MARTINA Diego**
delavec v podjetju Zanussi Rex,
občinski svetovalec v Spilimbergu
- MENIGHINO Lorenzo**
dosedanje goriški poslanec
- MIGLIORINI Giovanni**
tajnik federacije KPI v Pordenonu
- MILANO Wanda**
primarij psihiatrične bolnišnice in
načelnik skupine KPI v občinskem
svetu v mestu Feltre
- SABBADINI Dante**
delavec, tajnik sekcije KPI v Ital-
cantieri v Tržiču

12. **SIMSIG Eligio**

predsednik združenja "Alleanza
contadina", pokrajinski svetovalec
v Vidmu

13. **SNIDERO Attilio**

delavec v podjetju SNIA Viscosa,
podžupan občine Torviscosa

Kandidati za senat

Okrožje Trst I

MONFALCON Fausto,
profesor, načelnik skupine KPI v
občinskem svetu v Trstu

Okrožje Trst II

GHERBEZ Gabrijela,
učiteljica, Slovenka

Okrožje Gorica

BACICCHI Silvano,
član centralnega komiteja KPI, dose-
danji senator

Okrožje Videm

BUSINELLO Giovanni Paolo,
odvetnik, načelnik skupine KPI v
občinskem svetu v Vidmu

Okrožje Čedad

BATTOCLETTI Giovanni,
odvetnik, načelnik skupine KPI v
gorski skupnosti Nadiških dolin

Okrožje Tolmeč

LUPIERI Ervè,
zavarovalec, občinski svetovalec v
Tolmeču

Okrožje Pordenone

TOFFOLO Emilio,
gradbeni podjetnik, pokrajinski sveto-
valec v Pordenonu.

Nekaj razmišljanj in nekaj računov

Kakšni so interesi Slovencev pri volitvah 20. junija?

Koliko slovenskih predstavnikov lahko pošlje KPI v parlament

Nekaj razmišljanj in nekaj računov. To predlagamo slovenskim volivcem, ki bodo morali 20. junija skrbno pretehtati svojo izbiro in glasovati tako, da bo najbolj učinkovito in najbolj koristno za naše splošne in specifične interese narodne manjšine.

V zadnjih 30 letih smo okusili marsikaj, o tem ni dvoma. Nekaj časa se je širila tudi teza "sodelujemo s tistim, ki ima škarje in platno, da bomo nekaj pridobili". Iz tega je nastala tudi demokrščanska teza o reševanju naših manjšinskih vprašanj "postopno", ko je vse bilo vedno odloženo na tisti "jutri", ki ga ne bo nikoli. Postopnost je enotno stališče vseh Slovencev obsodila, ker smo soglasno ugotovili, da je prav v vodilnem vplivu krščanske demokracije glavni razlog, če se nekateri naši problemi niso premaknili niti za ped, ali če so bili premaknjeni, pa tako, da nisi nikoli vedel pri čem si. Vzemimo najnovejši primer Stalnega slovenskega gledališča. Dali smo mu celo ime "stalno", da bi s tem poudarili bistvo operacije o prehodu našega osrednjega kulturnega hrama v javne roke. Tri krajevne uprave (tržaška občina in pokrajina ter dežela) so zajamčile delež finančnih sredstev, glavnino pa bi morale izplačati osrednje ministrstvo v Rimu. Na krajevne organe smo lahko več ali manj učinkovito pritiskali, tudi zato, ker so nam bili bliže in zato, ker je razmerje sil bilo ugodnejše. V Rimu so se stvari zataknila. Kako? Za tako početje je v italijanskem političnem žargonu že ustaljen izraz "demokrščanski način vladanja". Obljuba, nato spet obljuba, nato polovično zanikanje, končno pa nič.

Pa smo že tam, pri ključnem vprašanju. Tam, kjer se kuje naša usoda, kjer je treba odločiti, pa naj bo ratifikacija osimskega dogovora med Italijo in Jugoslavijo ali odobritev okvirnega zakona za zaščito manjšine, od vprašanj naših kulturnih ustanov da razpleta dvomov, ki so jih nekateri dvignili ob vprašanju dvojezičnosti, torej v Rimu, je razmerje sil izrazilo političnega značaja in o tem velja razpravljati.

Krščanska demokracija odklanja vsakršno povezovanje s komunisti. V tem svojem odklonilnem stališču pa čutimo tisto oholost, ki se v naših krajih znaša tudi nad Slovenci, do katerih velja skoraj podobna diskriminacija. Gluhost za naše probleme je tako znana, da nam je ni treba posebej dokazovati. S tem se zadnje čase strinjajo celo v SSK.

Sprememniti je torej treba razmerje sil v parlamentu. Okrepiti tiste sile, ki so

doslej kazale razumevanje (ne samo v besedah, temveč tudi z dejanji) za problematiko naše manjšine. KPI je zgovorno vključila v svoj program, ki naj bo osnova za možnost sporazumevanja med vsemi demokratičnimi silami za oblikovanje nove vlade po volitvah, tudi analitičen odstavek, ki obravnava tako slovensko, kakor tudi druge narodne manjšine v Italiji. Verjetno tudi ni naključje, da so neitalijansko govoreči poslanci (izvzemši južnotirolske Nemce) v parlamentu bili izvoljeni na listah KPI. In torej ne samo slovenski poslanec.

Prepričani smo torej, da bodo Slovenci razumeli to preprosto politično razglabljanje: od ošibitve demokristjanov in desnice na splošno, od premika politične osi odločanja na levo, je življensko zainteresirana naša manjšina, ki želi, da bo novi parlament odobril pravičen zakon o okvirni zaščiti in vse tiste norme, ki so potrebne, da se doseže naša dejanska enakopravnost. Začenši z uvajanjem slovenskega šolstva v Benečiji.

Od pogojevalne moči levice in KPI še posebej bo torej marsikaj odvisno. Zato pa kličemo Slovence, tudi take, ki sicer ne glasujejo s KPI, morda zato, ker se ne strinjajo v celoti z njenim programom ali pa zato, ker imajo do komunistov take ali drugačne predsodke, naj skrbno razmislijo, kakšen je danes politični interes slovenske narodne skupnosti.

To ni čas za simbolične geste, smo že enkrat zapisali. Glas, oddan za krajevne ali podobne liste (kot je SSK) pomeni glas vržen skozi okno, isto kot bela glasovnica neodločenega volivca. Pomeni, pa brez zamere, puščati stvari, da ostanejo tako, kot so danes.

Glas za KPI pa je predvsem "učinkovit", ker spreminja politična ravnovesja v Italiji. Je glas za stranko, ki ima do narodne manjšine dosledno stališče. In končno ne smemo pozabiti še tega: glas za KPI pomeni podpreti stranko, ki ni nikoli hodila sama, pač pa je v besedi "enotnost" strnila vso svojo politično linijo. Predvsem enotnost med Slovenci, med slovenskimi in italijanskimi demokrati. Koliko enotnih pobud smo uresničili, prav zaradi pritiska ali sodelovanja komunistov? Ali so se komunisti kdaj izmikali? Nasprotno, pripravljani smo bili tudi žrtvovati nekatera naša stališča, če je bila ogrožena enotnost. Primer razprave o šolskih odlokih se nam zdi dovolj zgovern.

Razmišljanja, pa tudi računi. Slovenci imamo korist od tega, da glasujemo za

kandidate KPI tudi zato, ker je edina stranka, ki nam daje realno možnost, da izvolimo svoje predstavnike v obe veji parlamenta. Pogledajmo tržaško okrožje: v drugem senatnem okrožju je kandidat KPI Jelka Gerbec, ki ima matematično gotovost izvolitve, saj je KPI v tem okrožju (Kras in Milje) vedno izvolila svojega tržaškega senatorja. To bo torej prvič v zgodovini, da bo Slovenka prisotna v tej veji parlamenta.

Poleg tega pa ima KPI, po izidih 15. junija (tedaj smo na Tržaškem zbrali nekaj več kot 62 tisoč glasov) take možnosti: gotovo bo izvoljen en poslanec, pri tem pa ima KPI ostanek glasov, ki znaša 74 odstotkov polnega kvocienta, za izvolitev drugega poslanca. Če se na simbol KPI premakne nekaj tisoč glasov je izvolitev drugega poslanca v tržaškem okrožju gotova. Tu pa pomeni, da imamo Slovenci resno možnost, da pošljemo dva komunistična poslanca v zbornico in da je eden lahko spet Slovenec.

Kaj bi se v takem primeru zgodilo? Verjetno je, da bi ta drugi poslanec KPI odjedel mesto dosedanemu fašističnemu poslancu, ki je v Trstu bil izvoljen z zelo nizkim ostankom.

Kako je to mogoče? KPI poziva Slovence, predvsem tiste, ki so 15. junija oddali svoj glas listam "Slovenske skupnosti", naj tokrat izkoristijo svoje glasove in naj jih ne razpršijo v jalove demonstrativne geste. Ni čas za to. Lahko glasujejo za KPI, kakor so že leta 1972 glasovali in prispevali k izvolitvi tržaških poslancev. Če bodo oddali svoj glas na koristen način, bodo lahko po 20. juniju s ponosom rekli, da so zmagali. Z njimi, z nami, pa bo zmagala vsa slovenska narodna skupnost.

PORAVNAJTE NAROČNINO – PRISPEVAJTE ZA SKLAD DELA

Po kandidaturi Umberta Agnellija

Program KPI

Za vlado enotnosti demokratskih sil, ki naj reši in omogoči obnovo Italije

Potrebno nam je novo in moralno neoporečno politično vodstvo države

Italija potrebuje novo politično vodstvo, sestavljeno iz demokratskih sil in kakovostno novim sodelovanjem vseh komponent delavskega gibanja. To je prvi pogoj za izhod iz krize, ki pretresa Italijo in ni samo gospodarska kriza se začne tudi moralna, politična, kulturna in družbena.

Tako globoka je kriza, da ogroža celotno trdnost državne strukture. Krivdo za to nosijo vodilne skupine v krščanski demokraciji, ki so bile gluhe na zahteve ljudstva in so raje puščale, da kriza gnije brez rešitev. Kajti gospodarska kriza se začne že jeseni leta 1973, toda krščanska demokracija se ni sprijela z njo, da bi ne ogrozila svoje strukture oblasti in klientele. Pač pa je dopuščala, da se je v Italiji razrasel prevratniški načrt, ki smo mu bili priča zadnja leta: terorizem, zločinski napadi, atentati, klevete, gospodarski boj-kot. Priznati moramo, da če prevratniški načrt ni bil uresničen, velja pripisati zaslugo predvsem demokratski budnosti delavskega razreda in mladine, večjemu širjenju demokratskega življenja in zavesti med narodom.

V zadnji zakonodajni dobi je doživel boj za antifašistično prerojevanje republike, v znaku priznavanja demokratskih državljanjskih svoboščin, nekaj uspehov in redke poraze.

Med uspehe, h katerim je vedno prispevala KPI s svojimi odločilnimi glasovi, štejem vsekakor reformo družinskega prava, pravico 18-letnikom da sodelujejo na volitvah, pooblaščen odloki za demokratsko upravljanje šolskega sistema, zakon o vojaškem oporečništvu iz razlogov vesti, zakon o razporoki, reforma jetniškega sistema in druge. Pač pa je zakonodajno delo propadlo brez uspeha vsakokrat, ko so demokristjani oholo odbili naše predloge in se zaprli v svojo trmo: tak je primer nujnih odprav Roccovega zakonika in vprašanje splava.

Ze takoj, ko se je pojavila gospodarska kriza s petrolejsko krizo bi morali nujno ukrepati, a zaman: krščanska demokracija je v svojem oklevanju bila ohromela in je le topo sledila razvoju dogodkov, čeprav se je že takrat pokazala potreba po spremembi "razvojnega modela" v gospodarstvu. Štiri leta so minila, ne da bi parlament odobrila potrebnih reform. Naštetimo jih, če je kdo nanje že pozabil: spremembo kolonstva in spolovinarstva v najem, pravične stanarine, reforma

državnih in krajevnih financ, zdravstvena reforma, korenita reforma šolstva in univerze.

Prav tako so odprta in nerešena dramatična vprašanja zaposlovanja in gospodarskega razvoja. Dejansko gre vse polagoma k vragu, ker ne deluje, kot bi bilo treba: od zdravstva do javnih storitev, da o sodstvu sploh ne govorimo. Raszulo države je takšno, da prihajajo na dan škandal za škandalom, primeri podkupovanja, ki kažejo ne degeneracijo celotnega sistema vodenja oblasti in pomembnih državnih sektorjev gospodarstva.

Prvi znak resnosti krize sta dala inflacija in padec lire, ki sta ogrozila italijanski položaj v svetovnem gospodarstvu. To so, torej, težka podedovana bremena, ki jih bo prejel novi parlament in s katerim se bo moralo novo politično vodstvo države sprijeti. Zato pa je potrebno, da se vsaj za nekaj let oblikuje široka demokratska koalicija, ki naj bo odprta vsem demokratskim silam in sposobna, da mobilizira vse ljudske energije.

20. junija bodo morali volivci poraziti trmo in oholo demokristjanov in potrditi linijo enotnosti, ki jo danes predstavlja KPI.

Kakšen izhod iz gospodarske krize?

Ljudje so zaskrbljeni zaradi rastoče draginje, brezposelnosti, padca lire, inflacije in predvsem zaradi pomanjkanja resnih perspektiv. Kdor trdi, da je izhod iz krize "za vogalom" ali možen brez velikih naporov in žrtev, laže, zavaja ljudi. Izhod iz krize je možen samo z resno zavzetostjo vlade, z novo politiko, ki naj po potrebi spremeni celo "način življenja" velikih slojev prebivalstva.

Potrebno je predvsem resno in niti kratko obdobje strogosti, toda jasno je, da je to mogoče le, če ima ljudstvo zaupanje v vodilni razred in če mu ta nakazuje gotove perspektive. Samo na ta način je mogoče, v nekaj letih trdega dela, zapustiti dolgi in temni tunel krize in začeti obnovo gospodarstva, katerega cilj naj bo resnično blagostanje.

Ne moremo si misliti, da je mogoče uresničiti tako politiko brez zaupanja ljudi. Zaupanje pa je možno samo, če uresniči vlada ukrepe, ki gredo v smeri stroge socialne pravičnosti, v okviru demokratskega sodelovanja prizadetih slojev pri določanju in usmerjanju teh žrtev, ki so potrebne. Predvsem morajo sodelovati pri odločanju delavci, ki so

pod vodstvom krščanske demokracije doslej vedno plačevali največje breme krize in konjunkturnih politik raznih vlad.

Kje, na katerih področjih politike, je potrebno najstrožje varčevanje? Predvsem na področju javne uprave, v izkoriščanju virov bogastva in energije, v odnosu množic do nekaterih življenjskih potreb.

Zato pa je treba prenehati s politiko klientelizma, značilno za krščansko demokracijo, kakor tudi s politiko velikih socialnih razlik v javni potrošnji. Nadalje moramo zavezati nebrzdano naraščanje posamičnega konzumizma, ki marsikdaj ni v skladu z realnimi možnostmi države in njenega gospodarstva. Končno je treba podjetnike prepričati, naj svoje dohodke reinvestirajo v Italiji v produktivne namene in ne za nesmiselno potrošnjo luksuznih dobrin.

Glavni cilji, h katerim mora težiti taka vlada, naj bodo: zaustaviti inflacijo, razširiti in obnoviti proizvodno bazo države, okrepiti zaposlitev, doseči novo vlogo Italije v okviru mednarodnega sodelovanja, ustvariti pogoje za nov način omikanega sožitja.

Kako, torej, poseči, da bo ozdravljena javna potrošnja?

Dohodke države je treba okrepiti s strogo in pravično davčno politiko, kar pomeni, da morajo davke pravično plačevati vsi in ne, kot se je doslej dogajalo, samo delavci in uslužbenci. V tem smislu bi morali, naprimer, občinskim upravam dodeliti nadzorne pristojnosti, kar zadeva gradbena področja in zazidalne površine, ki so predmed špekulacij.

Kar zadeva javno potrošnjo, pa se je treba ostro sprijeti z vprašanjem nepotrebne in nesmotrne razsipavanja javnega denarja. Odpraviti je treba vse nekoristne ustanove, ki jih v Italiji kar mrgoli. Prav tako je treba poenotiti v vsedržavno zdravstveno službo vse bolniške blagajne. Sprijeti se je treba tudi z "džunglo dohodkov", ki je še posebno kričeča prav med javnimi uslužbenci višjih kategorij.

Potrebna je reforma krajevnih financ, kjer je treba upoštevati resnične potrebe občin na nerazvitih področjih države.

Kako odpraviti ali vsaj omejiti deficit plačilne bilance Italije do tujine? Komunisti nismo zagovorniki nikakršnega "zapidiranja" Italije v kakšne avtarhične meje, nasprotno, zagovarjamo pravično vključevanje države v splošno mednarodno go-

Program KPI

spodarsko sodelovanje, vendar menimo, da so potrebni ukrepi, ki ne bodo škodovali temu sodelovanju. Tako mislimo, naprimer, da bi Italija morala skrbeti svojo potrošnjo naftnih izdelkov in govejega mesa, kar kupuje za težke denarje v tujini. Potrebno je, nasprotno, ta deficit omejiti prav z ukrepi, ki naj pospešujejo proizvodnjo teh dobrin na domačih tleh. Tako mislimo, da moramo z vladnimi in deželnimi ukrepi spodbujati živinorejo, v kmetijstvu pa združevanje za tehnološko obnavljanje poljskega gospodarstva. Prav tako menimo, da moramo rešiti Italijo "naftne more" ko gre za proizvodnjo električne energije. Zato naj država investira in čimprej ustvari prve štiri jedrske elektrarne, nato pa skrbno načrtuje svojo energetska politiko. S tem je, seveda, povezana nova politika na področju znanstvene raziskave, ki objektivno spada med produktivne investicije družbenega značaja.

Če bo italijanska vlada znala z ustreznim gospodarskim načrtovanjem in že prej omenjenimi naporji omejiti pojav inflacije (torej razvrednotenja osebnih dohodkov) vemo, da se sindikalno gibanje ne bo več toliko zavzemalo v obrambo ravnih osebnih dohodkov in se raje spoprijelo z vprašanji investicij, zaposlovanja, tehnološke obnove, industrijskega preusmerjanja.

Poleg tega pa bo vlada lahko, kljub strogemu spoštovanju samostojnosti sindikalnega gibanja, omejila "mezno dinamiko", če bo znala zagotoviti delavcem "alternativne vrednosti" v socialnih uslugah, kot so zdravstvo, stanovanja po pravični ceni, prevozi itd.

Industrijo je treba korenito preusmeriti. Predvsem je treba pri tem upoštevati dejanske potrebe italijanske družbe in njenega razvoja, ne pa izmišljeno povpraševanje po vsiljenih dobrinah. V ta namen naj se ustanovi "vsedrjavni sklad" za preusmerjanje industrijske dejavnosti, ki naj nudi podpore po strogo načrtanih ciljih. Zato pa je treba odpraviti vse ustanove in sklade, ki pršijo podpore po nepotrebnem in ustvarjajo protislovne tokove v gospodarstvu.

Potrebno je načrtno usmerjanje investicij. Med najpomembnejšimi naj omenimo kmetijstvo. Pomembno je tudi, da vlada izvaja resno politiko odbranega kreditiranja dejavnosti malih industrijskih in obrtniških podjetij. Pomislamo samo, da je obrtniških podjetij v Italiji milijon in 300 tisoč in da v njih dela najmanj 4 milijone ljudi. Tem je treba zagotoviti možnosti za krepitev in tudi združevanje.

Javno potrošnjo je treba načrtno usmerjati. Prednost morajo imeti reforme prevozov, energije in stanovanjskih gradenj. To pa konkretno pomeni uzakoniti "pravične najemnine" in financirati desetletni načrt stanovanjskih gradenj.

Na področju prevozov gre za krepitev javnega prevoza, reformo in krepitev železniškega prometa, za obnovo italijanskih pristanišč.

Cilj celotne italijanske gospodarske politike pa mora biti dvojen: rešiti problem nerazvitih področji, predvsem na Jugu in

zagotoviti polno zaposlitev. V okviru te politike je potrebno zajamčiti zaposlitev, pa čeprav za izjemna dela, mladine in ženske delovne sile. Slednji je treba zagotoviti perspektive tako z obnavljanjem dejavnosti, ki so veljala za tradicionalno ženska, kakor tudi z uslugami, ki naj zagotovijo ženski delavki varnost na delu in opravljanje materinskega poklica brez prevelikih težav.

Kaj pa šolska reforma?

Potrebna je tudi zaradi tega, da ne bo mlada delovna sila nekvalificirana in torej nepripravljena za delo, ki je potrebno za obnovo gospodarstva na sodobnih tehnoloških in znanstvenih ravneh.

Še posebej je potrebna reforma višje srednje šole s poenotenjem (in po potrebi tudi skrčenjem) pouka, ki naj nudi mladini predvsem kritično in analitično kulturo ter sposobnost specializacije na dodatnih tečajih. Za univerzo pa je potrebno zagotoviti komponentam, ki v njej delujejo, da izvedejo načrt obnove znanstvene in tehnične raziskave.

Kako doseči tako gospodarsko politiko?

Komunisti smo prepričani, da s sedanjim sistemom vladanja ni mogoče uresničiti resne politike za izhod iz krize. Ne gre samo za politična, temveč tudi za operativna vprašanja. Potrebno je, združiti nekatera gospodarska ministrstva, vsekakor pa koordinirati njihovo delo, spremeniti sistem državnega knjigovodstva, uresničiti "davčni anagrafski urad", predvsem pa korenito spremeniti sistem državnih soudeležb.

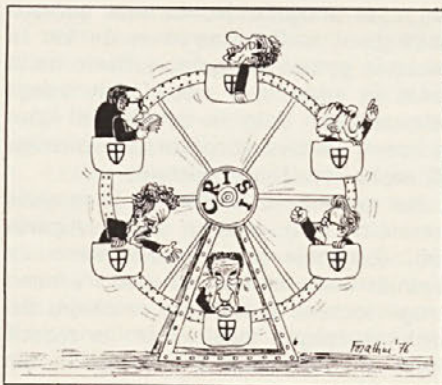
Komunisti menimo, da v Italiji ne gre za širjenje državnega sektorja v gospodarstvu, pač pa ga je treba reorganizirati, zasebnim, predvsem malim podjetjem pa preko smotrne gospodarske politike načrtovanja zagoviti možnosti, da opravljajo vlogo, ki se jim "splača".

Točno je treba definirati pristojnosti parlamenta, ki naj odloča o temeljnih smernicah gospodarskega načrtovanja, obenem pa zagotoviti deželam možnost, da aktivno sodelujejo in usmerjajo parlament v tem delu.

Vse to pa uokvirja zahteva, ki je v Italiji že dozorela, da k gospodarskemu usmerjanju aktivno sodelujejo sindikati. Tem priznavamo popolno avtonomijo in bodo torej sami odločali v kakšni obliki, naj se to sodelovanje uresničuje, menimo pa, da je potrebno.

Za demokratično obnovo države.

Naši predlogi glede gospodarske politike in demokratičnega načrtovanja spa-

Vrtljak politične krize

dajo v okvir doslednega uresničevanja načel republiške ustave in temeljite reforme države, za kar se že dolgo ravzavamo. Pozitivno je treba odgovoriti na zahteve po svobodi, participaciji in učinkovitosti, po demokratični ureditvi.

Spričo hude krize, v kateri se nahaja država, ter zaradi nevarnih pritiskov, je nujno, da se ovrednoti vloga parlamenta kot temeljnega središča demokratičnega procesa in izbir državne politike. Za to, da bo parlament lahko vršil svoje poslanstvo so potrebne spremembe v načinu njegovega delovanja, predvsem pa sta potrebna koordiniranje pri delovanju obeh zbornic in hitrejši ter enostavnejši postopek za odobritev novih zakonov.

Vrednotenje parlamenta se mora uresničevati sporedno z decentralizacijo državnega ustroja. Predvsem je treba odločno nadaljevati proces izgradnje dežel kot avtonomnih institucij ter široke avtonomije krajevnih ustanov, kar se izraža tudi preko vmesnih inštanč, med katere spadajo področni sveti, gorske skupnosti in šolski sveti. Postopoma je treba ukiniti nepotrebne urade in tiste državne strukture, ki niso več učinkovite. Iz tega izhaja tudi nujnost globalne revizije obstoječih zakonov o deželnih finančah.

Parlament naj dobi večjo oblast pri usmerjanju in nadzoru razvoja avtonomije deželnih in krajevnih ustanov.

Za premostitev hude krize, v kateri se nahaja italijanska družba so potrebni učinkoviti ukrepi. Treba je narediti konkretne korake za moralizacijo javnega življenja. Zato predlagamo, naj se čimprej izvede preiskava o škandalih in parlament naj potrdi ustrezne zaključke. Toda moralizacija javnega življenja se mora izražati tudi v dejanskem nadzorstvu nad demokratičnimi instrumenti in nad javnimi posegi na področju gospodarstva. Vsa imenovanja na odgovorna mesta naj se izvajajo po demokratični poti, odpraviti je treba lotizacijo ter klientelizem, ki sta dediščina krščanske demokracije.

Danes prevladuje spošno mnenje, da je hudo krizo povzročil način vladanja, ki se ga je posluževala krščanska demokracija, odtujevanje od ustavnih določil in neprilaganje državnega ustroja novim zahtevam, ki se porajajo iz razvoja in preobrazbe italijanske družbe. Tudi zato je nujno potrebna preureditev pravosodja.

Potrebna je nova politika na področju oboroženih sil. Povečati je treba učinkovitost teh sil in to v interesu varnosti in neodvisnosti države ter zaščite republiških ustanov. Osnova reforme oboroženih sil mora biti demokratično navdahnjena. Izhajati je treba iz načela, da sta tako vojak kot oficir državljana, ki vršita svojo dolžnost in kot taka morata uživati vse pravice, ki pripadajo državljanom. Oborožene sile ne smejo biti ločena telesa, živeti morajo v tesni povezavi z ljudstvom in z demokratičnimi ustanovami. Ko potrjujemo veljavnost obvezne vojaške službe poudarjamo, da mora le-ta prispevati k dvigu kulturnega in strokovnega usposabljanja vojakov in oficirjev ter njihove civilne zavesti.

Nujno potrebna je reorganizacija obveščevalne službe, toda ta mora biti pod nadzorstvom parlamenta.

Program KPI

V zadnjih letih se je močno povečala kriminalna dejavnost. Te dejavnosti ni mogoče zatreti z represivnimi ukrepi. Zato so potrebni tudi drugi ukrepi, predvsem taki, ki bodo preprečevali kriminalna dejanja. Javna varnost mora biti primerno usposobljena in vzgojena v duhu demokratičnih ustavnih načel. Čutiti mora, da je v službi vseh državljanov. Agent javne varnosti mora uživati vse politične in civilne pravice, tudi pravico do organiziranja v lastni sindikalni organizaciji. KPI bo predlagala, naj se policisti in orožniki, ki danes opravljajo administrativne in birokratske funkcije, usposobijo za službo proti kriminalu.

Za omikani napredek nove družbe.

Svobščine, ki jih jamči ustava še niso v celoti uveljavljene, zato komunisti menimo, da bo moral novi parlament čimprej sprejeti ustrezne ukrepe za zagotovitev svobode izražanja mnenja, za ukinitev sleherne oblike administrativne cenzure, za dejansko zagotovitev svobode in pluralizma. To velja tudi za področje časniškarskih informacij. Likvidirati je treba lotizacijo radijske in televizijske službe.

Spoštovanje verske svobode, avtonomija verskih organizacij in cerkva pa tudi suverenost italijanske države in katoliške cerkve terja rešitev nekaterih vprašanj, ki so jih razne vlade, katerim so načelovali demokristjani, prezrle.

Za razvoj narodnostnih, etničnih in jezikovnih manjšin

Ustavne norme glede pravic in svobodnega razvoja narodnostnih, etničnih in jezikovnih manjšin se morajo, v okviru razvoja demokracije in napredka v državi, v celoti izvajati. Slovenski narodnostni manjšini, ki živi v deželi Furlaniji-Julijski krajini se mora priznati pravice do rabe svojega jezika v krajevnih ustanovah in v odnosih z javno upravo. Sprejeti je treba upravičeno zahtevo po globalni zaščiti te narodnostne manjšine.

Vlada mora čimprej sprejeti ustrezne ukrepe za izvajanje vseh določil, ki izhajajo iz zadevih sporazumov tudi za nemško in ladinsko narodnostno manjšino, ki živi v Gornjem Poadižju.

Mednarodna uvrstitev Italije

Ozdravitev in prenovitev italijanske družbe, gospodarstva in države je pogoj za

to, da bo Italija vršila novo vlogo in dobila prestiž na mednarodnem področju.

Težka gospodarska, socialna in politična kriza ter nesposobnost raznih vlad pod vodstvom krščanske demokracije, da bi to krizo premostile, so zelo škodovali Italiji na mednarodnem torišču. Treba je prevrniti sedanjo situacijo ter pridobiti novo zaupanje. Krščanska demokracija je s svojo politiko povzročila diskreditiranje Italije, njeno zadolžitev in odvisnost od tujine. Povečale so se distance na področju gospodarskega in civilnega razvoja v primerjavi z drugimi razvitimi državami zahodnoevropskimi državami. Vsemu temu je treba narediti konec čimprej, če se hoče preprečiti razbitje evropske skupnosti na dva dela in hojo v dveh različnih hitrostih. Samo politika, kot je tista, ki jo predlagajo komunisti — brez komunistov te politike ni mogoče uresničiti — lahko odpravi distance in Italijo približa združeni Evropi. Na področju zunanje politike mora obveza demokratičnih sil imeti za cilj zagotovitev aktivnejše in skladnejše prisotnosti Italije v Evropski gospodarski skupnosti, razvoj čedalje tesnejših odnosov prijateljstva in sodelovanja z Združenimi državami Amerike in s socialističnimi državami ter vzpostavitev novih plodnih odnosov s tretjim svetom, ki se bori, z vedno večjimi uspehi, za svojo neodvisnost, tudi gospodarsko, in postavlja zahtevo po aktivni vlogi v organizaciji miru in mednarodni porazdelitvi dela.

Pred delavskim gibanjem in evropsko levico se postavlja nova odločilna vloga, v demokratični smeri, prenovitve evropske družbe. Italijanska kriza je del širše krize Evrope in kapitalističnega zahoda in bolj na splošno strukture sveta, ki je izšel iz druge svetovne vojne. Ob tu izhaja naša jasna in dosledna izbira. Ta izbira izhaja iz prepričanja, da sedanja kriza kapitalističnega sveta ogroža ne le demokratični razvoj evropske družbe temveč prinaša nevarnost zgodovinskega zatona tega dela sveta. Zato je v interesu delavskega gibanja, da se zahodna Evropa, in v prvi vrsti komunitarna, obvaruje in da razvije svojo vlogo kot avtonomna skupnost na svetovnem torišču. S tem, da smo ubrali, v tem odviru, pot razvoja Italije naproti socializmu, ki se ustvarja v demokraciji, pluralizmu, v obrambi in širjenju civilnih in političnih svobod, se ne odpovedujemo temu, kar smo. Ubiramo samo tisto pot, ki na Zahodu lahko omogoči delavskemu razredu, da vrši novo vodilno vlogo. Vprašanje sodelovanja med demokratičnimi in ljudskimi silami se v novih oblikah postavlja v vsej zahodni Evropi. Prvič se pojavlja možnost velikega skupnega podviga, podviga enotnosti in prenavljanja Evrope.

Komunistična partija Italije v trenutku ko sama priznava mednarodna zavezništva Italije in podčrtuje pravico-dolžnost Italijanov, da uveljavijo popolno avtonomijo v notranji politični sferi in da sprejemejo, v okviru republiške ustave, vse politične, gospodarske in socialne rešitve, ki so potrebne za izhod države iz krize, poudarja svojo obvezo za tako italijansko zunanjo politiko, ki bo predvsem služila utrjevanju miru, v globokem prepričanju, da utrjevanje in efek-

tivno napredovanje velike perspektive miroljubnega sožitja zahteva aktiven doprinos sleherne države in naroda in predstavlja predpogoj za razvoj in napredek tudi v naši državi. Nujno je:

- da italijanska zunanja politika pospešuje pomiritev, sodelovanje in varnost v Evropi na osnovi smernic, ki jih je nakazala helsinška konferenca;

- da podpira razvoj procesa integriranja Evropske skupnosti in uveljavljanja, v okviru iste, novega političnega, gospodarskega in socialnega ravnotežja preko prenovitve komunitarnih politik;

- jamči dejansko zaščito ekonomskih in kulturnih interesov ter pravic delavcev v tujini;

- teži po pravični rešitvi miru na Srednjem vzhodu, ki naj bo osnovana na priznanju pravice do obstoja vseh držav tega področja in nacionalnih pravic palestinskega ljudstva; Sredozemlje naj se spremeni v morje miru;

- dela za to, da se v okviru politike miroljubnega sožitja ustvarijo novi odnosi, na enakopravni osnovi, med razvitimi državami in državami v razvoju;

- podpira borbo narodov proti fašizmu in diktaturam, za svobodo in narodno neodvisnost.

✱

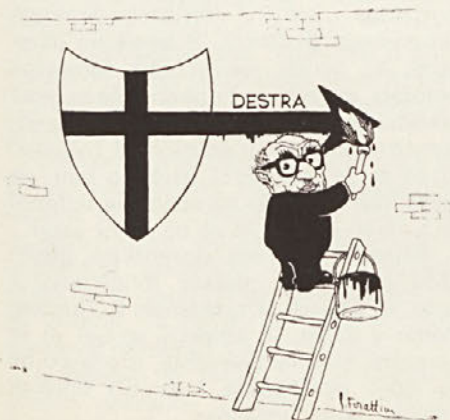
KPI bo dala svoj doprinos tudi z nadaljnjim razvijanjem svojih odnosov z vsemi demokratičnimi in levičarskimi silami — med komunisti, socialisti, laburisti, socialdemokrati in kristjani.

KPI bo prispevala k razvoju prijateljskih odnosov med italijansko republiko in Združenimi državami na osnovi zgodovinskih vezi, ki združujejo italijansko ljudstvo z ameriškim ljudstvom.

KPI bo na osnovi lastne avtonomije in neodvisnosti razvijala odnose z vsemi silami, ki se bojujemo za pravičnejši in naprednejši svet.

Komunisti, kot nacionalna ljudska sila, bodo dali svoj konstruktiven doprinos za to, da bosta obramba in varnost Italije zajamčeni. Interesi nacionalne obrambe bodo toliko bolj zaščiteni, kolikor bolj trdne bodo vezi med oboroženimi silami in ljudstvom v skupnih idealih svobode, demokracije, miru in prijateljstva med narodi t.j. idealih, di so navdihovali Odporništvo in ki navdihujejo republiško ustavo.

— OPOMBA — Splošni volilni program KPI je objavljen v izvlečku. Uredništvo.

DELO - glasilo KPI

za slovensko narodno manjšino

Direktor **ALBIN ŠKERK**

Odgovorni urednik

ANTON MIRKO KAPELJ

Uredništvo in uprava:

Trst - Ulica Capitolina, 3

telef. 764-872, 744-047

Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi, 2

telef. 24-36

Poštni tekoči račun 11/7000

Letna naročnina 2.500 lir

Tisk: Tipo/offset Riva

Trst, Ulica Torrebianca, 12

Delegacija tržaškega pokrajinskega sveta pri predsedstvu vlade in parlamentarnih skupinah v Rimu

Delegacija pokrajinskega sveta, sestavljena iz predstavnikov vseh strank ustavnega loka, je 19. maja odpotovala v Rim, da bi predložila predsedstvu vlade in parlamentarnim demokratičnim skupinam zahteve slovenske manjšine.

Že v prejšnji številki smo omenili, kako je to bila ena od značilnih točk političnega programa, o katerem so se sporazumele demokratične stranke. Značilno je, da je delegacija odpotovala preden je pokrajinski svet razpravljaj o proračunu, tudi ker je zadržanje komunistične partije do proračuna in do enobarvnega demokratskega odbora bilo odvisno v največji meri od dokaza nove in stvarne politične volje v zvezi s slovenskim vprašanjem.

Res ni to prva delegacija, ki je odpotovala v Rim, da bi predložila vladi zahteve slovenske manjšine. Res je tudi, da nismo do sedaj dosegli ničesar s takimi iniciativami. Ali tokrat, čeprav politični trenutek ni posrečen, ker se država nahaja v predvolilni dobi, smo predložili naše zahteve vsem demokratičnim strankam, ki sestavljajo sedanji parlament in ki bodo sestavljale tudi bodočega.

Še posebej pa se nam zdi vredno poudariti, da ni to bila delegacija političnih sil, ki tradicionalno zastopajo slovensko manjšino, ampak da je to bil enoten nastop vseh demokratičnih strank. To je do danes prvi resničen in konkreten dokaz nove, stvarne politične volje v smislu da se začne reševati celotna problematika, ki jo postavlja slovenska manjšina v Italiji.

Slovensko vprašanje se postavlja v Trstu in v deželi Furlaniji-Juljski krajini, rešuje se pa v parlamentu in pri vladi. Zato je KPI prva predložila (že 1970 leta) osnutek zakona o celoviti zaščiti in razvoju slovenske narodne skupnosti v Italiji. Ampak vsi smo tudi vedeli, da prav na tržaški in na deželni ravni obstajajo nedemokratične in protislovensko usmerjene sile, na katere se sklicuje centralna oblast, da nam ne bi priznavala naših pravic.

Z enotnim zadržanjem levih političnih sil in SS, ob podpori vedno bolj širokega in globokega, direktnega in aktivnega posega slovenske narodne skupnosti same, smo izsilili politično obvezo tukajšnjih političnih sil, da se začne reševati slovensko vprašanje v svoji celovitosti. Ne bomo dopustili, da bi kdorkoli skušal pozabiti na to obvezo, ali pa da bi se tej obvezi skušal izogniti s pasivnim zadržanjem. Kot partija, ki v svoji celoti odgovarja vedno za politične izbire in stališča, ki se porajajo na vseh njenih ravneh, smatramo, da cilj zaradi katerega je delegacija pokrajinskega sveta odpotovala v Rim, veže demokratične sile na isti način v Trstu kakor v Rimu.

Na obisku pri predstavnikih parlamentarnih skupin in vlade se delegacija ni omejevala le na temo rabe slovenskega jezika v izvoljenih svetih, temveč je iznesla potrebo po celoviti zaščiti, ki jo izraža slovenska manjšina. Še posebno pa je naglasila pereč problem Slovenskega gledališča. Čeprav smo v teku razgovorov naleteli na razumevanje in odobravanje načel, ki naj omogočajo slovenski manjšini nemoten obstoj in razvoj, moramo reči, da nismo naleteli povsod na enako informirane in pazljive sogovornike.

Edino parlamentarna delegacija KPI — načeloval ji je poslanec D'alema, sestavljali pa so jo Malagugini. Šerk, Lizzero in Bortol — je jasno izrekla prepričanje, da temelji za rešitev slovenskega vprašanja, kot osnovnega vprašanja demokracije, se že nahajajo v ustavi. KPI se obvezuje, da bo v prihodnji mandatni dobi spet predložila osnutek zakona o globalni zaščiti, obenem pa bo poiskala tudi druge morebitne možnosti, da se pospeši rešitev problema.

Drugače pa je izpadlo srečanje s podtajnikom pri predsedstvu vlade Salizzo-

nijem in z nekaterimi drugimi parlamentarnimi skupinami, predvsem z demokratsko. Na žalost smo morali ugotoviti, da so bili naši sogovorniki nepripravljani na to srečanje in da je za njih vprašanje slovenske manjšine v Italiji postalo aktualno in vredno paznje šele po Osimskih dogovorih. V teku razgovora s predstavnikom vlade Salizzonijem, ki je priznal, da ne ve če je potrebna posebna zakonska ureditev za uvedbo slovenščine v izvoljenih svetih, je postalo vsem jasno, kako je bilo naše področje, vsaj kar se tega problema tiče, prepuščeno samovolji lokalnih oblasti.

Isto velja za krščansko demokracijo. Njeni predstavniki so se sicer strinjali z načelnostjo problema, ampak s svojim posegi so dokazali, da jim je manjšinska problematika precej tuja. To je dokaz izoliranosti, v kateri nas je držala tržaška krščanska demokracija, ki do sedaj ni še nikoli posredovala naših zahtev na svojih višjih forumih. Tukaj tiči tudi specifična odgovornost morotejske struje, ki se sedaj širokousti z nekakšno svojo naklonjenostjo in zavzetostjo za pravice našega naroda, ki pa ni še nikoli tega stališča izrazila pri Morovi vladi ali pa v parlamentu, kjer sedi tudi tržaški poslanec Belci.

Skorajšnje politične volitve nudijo priložnost, da se tako stanje popravi. Napredni volilci bodo lahko kaznovali tržaško krščansko demokracijo, ki tako slabo zastopa nove porajajoče se demokratične težnje, ter odrekli svoje glasove molčečim parlamentarcem.

BORIS ISKRA

Solidarnost s Stalnim slovenskim gledališčem

Odgovorni organi še vedno na nivoju neobvezujočih obljub.

Dne 15. maja 1976 je uprava Stalnega slovenskega gledališča objavila naslednje sporočilo:

„Upravni svet Stalnega slovenskega gledališča je na izredni seji 14. maja 1976 sklenil, da gledališče prekine z delovanjem. Ta svoj izredno težak sklep je upravni svet utemeljil z dejstvom, da se je zaradi neizpolnenih obljub v zvezi z dogovorjenimi jamstvi krajevnih ustanov in tržaškega sklada za kritje proračuna 1975-76 s premostitvenimi krediti, gledališče znašlo v nevzdržni finančni krizi. Obenem s trenutnim položajem, ki zadeva tekočo sezono, je pa ostalo še popolnoma odprto vprašanje državnega priznanja in iz tega izvirajoče ustrezne subvencije. V italijanskem sistemu podpiranja gledališč namreč je podpora države odločilna za njihovo dejavnost.“

Upravni svet Stalnega slovenskega gledališča se zaveda, da storjeni korak hudo prizadene kulturno stvarnost slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, prizadene s tako muko pridobljene dosežke medsebojnega polaranja in bogatenja duha v sklopu vsestranskega življenjskega izraza tržaškega mesta, pokrajine, Goriške, Benečije, Kanalske doline, skratka vse de-

žele Furlanije-Juljske krajine in da ne nazadnje prizadene ustvarjalni proces kolektiva, ki je v letu proslave svoje 30-letnice nepretrganega delovanja in vseslovenske proslave 100-letnice rojstva Ivana Cankarja prisiljen prenehati z delovanjem.

Upravni svet Stalnega slovenskega gledališča, ob podpori vse slovenske narodnostne skupnosti, italijanske javnosti, vseh političnih sil, združenih sindikatov, ob podpori kolegov italijanskih gledališč, krajevnih ustanov in dežele Furlanije-Juljske krajine, je tudi sklenil, da ne bo pristal na nikakršno likvidacijo Stalnega slovenskega gledališča. S sprejetim ukrepom, ki odraža nevzdržnost sedanjega položaja, upravni svet opozarja na nujnost takojšnjega posega vseh odgovornih predstavnikov javnega in političnega življenja, ki so se že tolikokrat izrekli o tem, da gledališča slovenske narodnostne skupnosti v Italiji ne sme in ne bo nihče zaprl.“

Kolektiv Stalnega slovenskega gledališča je deležen najširše solidarnosti v boju, ki ga vodi. V zasedenem Kulturnem domu v Trstu, je kolektiv sprejel in še sprejema številne delegacije, istočasno pa so člani gledališkega ansambla obiskali številne javne ustanove.

Solidarnost s SSG

(Nadaljevanje s 6. strani)

Brzjavka, ki jo je poslala tržaška federacija KPI kolektivu Stalnega slovenskega gledališča v Trstu:

"V imenu Avtonomne tržaške federacije KPI izražamo svojo solidarnost z bojem, ki ga vodite za juridično priznanje in gospodarsko ureditev vaše ustanove. Slednja je zelo pomembna za razvoj in širjenje slovenske kulture, predstavlja doprinos k kulturni dejavnosti sploh in nudi velik prispevek v prizadevanju za uveljavitev in priznanje pravic slovenske manjšine v Italiji.

Želimo vam, da bi v tem boju dosegli čimprejšnji uspeh in da bi mogli tako zopet nadaljevati umetniško ustvarjanje.

Vedite da smo vam slovenski in italijanski komunisti trdno ob strani in pripravljenu nuditi vašemu boju ter ugledni slovenski gledališki ustanovi v Trstu vso oporo in pomoč".

Podpisani:

GIORGIO ROSSETTI

tajnik federacije

TULLIO MORGUTTI

načelnik komisije za kulturo

BORIS ISKRA

načelnik komisije za slovenske probleme

*

Koordinacijski odbor je v petek, 21. t.m. obiskala delegacija tržaške federacije KPI, v kateri so bili tudi predstavniki deželnega tajništva. V razgovoru so bili obravnavani problemi trenutnega stanja, analiziran dosedanji razvoj boja za pravno in materialno ureditev statuta SSG, ki je tlela že več let nazaj, dokler ni izbruhnila v aktualno zaostritev, katere ni bilo več mogoče zadrževati. Delegacija KPI je zagotovila dosledno podporo nadaljnjim ukrepom koordinacijskega odbora in predlagala nekatere konkretne pobude, ki naj bi pripomogle k boljšemu poznavanju našega specifičnega problema v vsedravnem merilu, saj je zaradi zadržanja nekaterih nosilcev sredstev obveščanja, posebno okoli središčnih organov oblasti, skrajno pomanjkljivo.

Razgovor se je dotaknil tudi nekaterih nerešenih dejstev v zvezi z večjo udeležbo delavcev tržaškega pristanišča, industrije in drugih kategorij v abonentskem sistemu Stalnega slovenskega gledališča.

Dne 25. t.m. je delegacijo koordinacijskega odbora SSG sprejel miljski podžupan Bordon. Podžupan je izrazil solidarnost miljske občine s kolektivom in ustanovo. Obvezal se je, da bo občinski svet v najkrajšem času razpravljal o problemih Stalnega slovenskega gledališča in posredoval za dokončno rešitev juridične vprašanja naše ustanove.

Delegacijo koordinacijskega odbora je sprejel tudi goriški župan Pasquale De Simone skupno s svetovalcema Paulinom in Waltritschem. Goriški župan je izrazil solidarnost gledališču za neprecenljivo vlogo, ki jo opravlja tudi na Goriškem in se obvezal, da bo goriški občinski svet izglasoval resolucijo v podporo SSG.

Delegacijo je sprejel tudi predsednik goriške pokrajine Giuseppe Agati, ki je prav tako kot goriški župan izrazil solidar-

nost in se zavzel, da bi gledališče nadaljevalo s svojim neprecenljivim delom. Obvezal se je, da bo goriški pokrajinski svet izglasoval resolucijo v podporo gledališču slovenske narodnostne skupnosti v Italiji in jo posredoval vsem pristojnim oblastem v krajevnem merilu in v Rimu.

Delegacijo SSG je sprejel tudi števerjanski župan Stanko Klanjšček in tako kakor vsi ostali župani izrekel solidarnost z obvezo, da bo občinski svet na posebni seji razpravljal o tem problemu.

Posebna delegacija občinskega odbora in župana Edvina Švaba, je ponovno potrdila popolno solidarnost z našimi dosedanjimi ukrepi in ponudila tudi za naprej vsestransko pomoč ter iniciativo za povezana posredovanja vseh krajevnih in medkrajevnih dejavnikov pri odgovornih vladnih organih. Koordinacijski odbor se je posebej zahvalil za protestno brzjavko, ki jo je na naslov predsednika republike, Giovannija Leoneja, naslovil v imenu Dolinske občine župan Edvin Švab.

Dirigent Oskar Kjuder, z delegacijo Partizanskega pevskega zbora, je seznanil koordinacijski odbor z bližnjim programom nastopov Tržaškega partizanskega pevskega zbora, posebno z nastopom na centralni proslavi obletnice republike Italije v Benetkah. Z iskreno prisrčnostjo, ki preveva celoten zbor, je zagotovil polno podporo našemu boju. "Vaš boju je tudi naš!", je zaključila delegacija TPPZ, ko so bile ugotovljene možnosti za nekatere oblike skupnega nastopa.

Franc Gergolet

V soboto, 8. maja so v Doberdobi ob navzočnosti predstavnikov političnih, kulturnih in športnih organizacij in društev iz vasi tržaškega okraja — in seveda ob navzočnosti številnih doberdobskih domačinov — pokopali 77-letnega tovariša Franca Gergoleta. Na pogrebu, ki je bil s civilnim obredom, sta sodelovala pevski zbor Jezero in godba na pihala Kras. Pred žalnim sprevedom so tovariši nosili zastavi sekcije KPI in združenja bivših političnih preganjancev ANPPA. Goriška federacija KPI je družini in sorodnikom poslala sožalno brzjavko.

Pokojni Franc je bil med pionirji delavskega in komunističnega gibanja v doberdobski občini in tržaškem okolišju. Še mlad se je zaposlil v tržaški ladjedelnici, leta 1923 pa se je za nekaj let izselil v Argentino.

Delo v težkih pogojih mu je bilo šola antifašizma in razredne zavesti. Tem idealom je posvetil vse svoje življenje. Že leta 1921 je vstopil v vrste komunistične partije. V najtežjih letih fašističnega terorja je deloval v okviru organizacije

"Rdeča pomoč" do leta 1942, ko je bil meseca oktobra aretiran in odgnan najprej v tržaški Coroneo, nato v zapore v Videm in Treviso. Ko se je oktobra 1943 vrnil iz zaporov se je še bolj zagrizel v antifašistično borbo. Veliko je prispeval k ustanovitvi vaše celice komunistične partije, bil je tudi njen tajnik. V tržaški ladjedelnici je zbiral material za partizanske enote. Zaradi resnosti in doslednosti je bil izvoljen za odposlanca v okrajno skupščino OF.

Pri odprtem gorbu, je v imenu sekcije KPI iz Doberdoba spregovoril tov. Jože Jarc, ki je orisal lik in delovanje pokojnega in zaključil z besedami: "Dragi France, ostal boš v spominu vedno med nami, saj je tvoje delovanje del nas vseh; to je junaški del zgodovine rdečega in antifašističnega Doberdoba, del zgodovine slovenskih in italijanskih delavcev tega okraja, del najsvetlejše borbe trpečega primorskega ljudstva, del slavne epopeje malega a upornega slovenskega naroda, ki si je z velikim prispevkom žrtev in krvi utrl pot k zlati svobodi."

V imenu združenja bivših političnih preganjancev ANPPA se je od Franca poslovil njegov bivši sotripin v fašističnih zaporih tov. Valerio Beltrame iz Tržiča. Orisal je trpljenje tovarišev v fašističnih ječah in neomajno vero pokojnega tov. Franca v zmago demokratičnih sil in delovnega ljudstva ter njegov doprinos za poraz nacifašizma. Ob koncu je zaključil: "Zagotavljamo ti, da ne bo nikdar ugasnila v nas volja do borbe za svobodo, bratstvo in mir; volja, ki je navdihovala in navdihuje slovensko in italijansko ljudstvo tega ozemlja. Mislim, da se ti ob tej priliki najbolje oddolžimo z našim geslom: smrt fašizmu — svobodo narodu!"

PRISPEVKI

V sklad DELA so prispevali:

Družina Mosetti (Trst), ob prvem maju, mednarodnem delavskem prazniku, 5.000 lir.

Mile in Ljudmila Purič iz Velikega Repna, v spomin na nepozabno Pavlino, 5.000 lir.

Ob vpisu naročnine so prispevali:

Ivan Kocman, Zgonik, 5.000 lir, Svetka Križmančič, Bazovica, 2.500 lir, Stanislav Škabar, Veliki Repen, 2.500 lir, Marija Pečar Bazovica, 2.000 lir, Ivan Škabar, Veliki Repen, 5.000 lir (vsi omenjeni so ob isti priliki poravnali naročnino na list).

Ta mesec je minilo točno 50 let od nekega pomembnega sestanka komunistov v Lonjerju. Sestanek je bil v prostorih sedanjega otroškega vrtca. Na njem je govoril znani voditelj KPI tov. Agostino Novella. Tega sestanka sta se, poleg drugih, udeležila tudi tov. Branko in Željko Žerjal iz Boljunca. (Željko Žerjal živi v Ameriki. Op. Uredn.) V spomin na ta pomemben sestanek, ki je bil, seveda, tajen, saj je bila tedaj partija v ilegali, daruje tov. Branko Žerjal 10.000 lir za sklad DELA in 5.000 lir za volilni sklad KPI.

Iskrena hvala.

Nadaljuje se akcije za pomoč žrtvam potresa in za obnovo porušenih krajev v Furlaniji in Benečiji. Ta akcija se bo nujno morala nadaljevati še dolgo. Medtem pa se prizadeti trudijo, da bi se čimprej lahko vrnili na svoje domove, četudi le za silo obnovljene, in nadaljevali svoje delo (Gornji sliki sta bili posmeti takoj po katastrofi v Bardu)

Razprava o regulacijskem načrtu občine Devin-Nabrežina

Uprava občine Devin-Nabrežina nam je dostavila naslednje poročilo:

„Občinska uprava Devina Nabrežine javlja, da je občinski svet v torek 4. maja proučil razne opombe k varianti Splošnega regulacijskega načrta.

Ob začetku zasedanja so posegli razni predstavniki strank in naglasili osnovni pomen in smisel variante. V imenu KPI je svetovalec Depangher podčrtal čut odgovornosti stranke, ki sicer ni spremenila svojega prvotnega odklonilnega stališča glede variante, je pa kljub temu smatrala potrebno, da se občini nudi vsaj osnovni urbanistični inštrument.

Svetovalec Pase je v imenu DC izrazil začudenje, da je uprava s tolikšno zamudo predložila občinskemu svetu v pretres dosele opombe in pozval upravo, da zavzame glede variante jasno stališče, četudi odklonilno.

Svetovalec Colja (P.S.I.) je poudaril nujnost po urbanističnem aktu, ki naj reši

hudo krizo občinskega gradbenega sektorja.

Svetovalec Brezigar je v imenu SS kritiziral potek razprave v kolikor je prišlo do političnih izjav, medtem ko bi se občinski svet moral omejiti na tehnični aspekt problema.

Svetovalec Zanevra (PSDI) je pripomnil, da so pri izdelavi variante sodelovale vse stranke prisotne v občinskem svetu in so bili številni popravki, ki jih je predlagala opozicija, sprejeti.

Zaključno besedo je povzel župan, ki je opozoril navzoče svetovalce, da je odbor ta problem podedoval po bivši občinski upravi, da pa se mora mimo vsakršnih valutacij občini zagotoviti urbanistično ureditev področja.

Nato se je prešlo k preučitvi posameznih opomb (30), o katerih je občinski svet izrekel svoje mnenje, dokončno pa bodo o njih sklepali deželni organi“.

Glas za KPI

(Nadaljevanje s 1. strani)

zaveznike imela kot "satelite" brez velikega odločanja.

Komunisti smo prepričani, da je mogoče trmasti in oholi "ne" krščanskih demokratov vsaki obliki sporazumevanja (koliko takih "ne" smo okusili Slovenci na svoji koži!) spremeniti v previden ali celo prepričan "da", toda pod pogojem, da se ji nekoliko pristrize peruti objestnosti in prepreči nadalje slepomišnje. Demokristjani pravijo, da "brez njihove stranke ni demokracije". Prav nasprotno: doslej je bila zaradi premoči te stranke vsaka demokratična dialektika jalova ali okrnjena, tokrat pa se nam nudi edinstvena možnost, da omogočimo prav demokratični igri sporazumevanja in odločanja tisto novo svežino, ki je Italiji tako potrebna.

Zato predlaga KPI, že sedaj, pred volitvami, oblikovanje v novem parlamentu nove večine in nove vlade. Temelji naj na sporazumu demokratičnih sil, brez diskriminacij. V taki začasni vladi "narodne solidarnosti", ki naj Italijo pripelje iz tunela krize, naj bo mesta za komuniste, socialiste, demokristjane, republikance in druge demokratične sile. Vsak naj napreže svoje energije in dokaže, kaj zna in koliko zmore. V demokratični razpravi je mogoče najti skupna pota reševanja ključnih problemov.

To je glas zdrave pameti. Kaj odgovarjajo demokristjani? Nič drugega, kot svoj oholi "ne", kot če bi bili edini na svetu maziljeni.

Za pošteno in demokratično vladanje je Italiji potreben nov parlament, kjer bo manj čelnih konfliktov in več demokratične dialektike. Tudi to je mogoče, če bo v njem levica, predvsem KPI, v večini in možen torej dialog vseh strank. Zadnja tri desetletja je parlament slabo delal tudi zato, ker je - po volji krščanske demokracije - bila večina naslonjena na desno, opozicija pa je prihajala z leve.

Predlog KPI je tak, da bi - 30 let od ustanovitve republike - premaknili politično os tako, da bi večina bila naslonjena na levo, medtem ko bi desnica (predvsem fašisti, a ne samo oni) bila v opoziciji.

V takem razmerju sil vidimo tudi Slovenci svoja jamstva. Zato smo prepričani, da bo velika večina naših ljudi zaupala svoj glas listam komunistične partije.

ST.S

- Pevski zbor "Kras" iz Dola in s Poljan bo v soboto, 5. junija zvečer proslavil 25-letnico svojega dela. Slovesnost bo v novem kulturnem domu "Andrej Budal" v Štandrežu. Zboru in pevovodnji Pavlini Komelovi iskreno čestitamo.

- V dneh od 4. do 6. junija 1976 bo v Zgoniku 12. razstava domačih vin združenja s kulturnimi in športnimi prireditvami, med katerimi bo (v nedeljo) tudi srečanje folklornih skupin s Tržaškega, Goriškega, iz Koroške in iz Rezije. To srečanje prireja prosvetno društvo "Rdeča zvezda".